

แนวทางการจัดการขยะอินทรีย์ในชุมชนเมือง
กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ที่	กิจกรรม	อุปกรณ์	ขั้นตอน	หมายเหตุ
๑	การทำปุ๋ยหมักใน กะละมัง (วิธีนี้เหมาะ สำหรับครัวเรือน ที่มีพื้นที่จำกัด)	๑. กะละมัง ๒. เศษใบไม้ ๓. เศษผักผลไม้ ๔. ปุ๋ยคอกหรือมูลสัตว์ ๕. อาหารไล่เดือน (Optional)	๑. ผสมเศษใบไม้ เศษ ผักผลไม้ และปุ๋ยคอกใน อัตราส่วน ๑:๑:๑ ๒. คลุกเคล้าส่วนผสม ให้เข้ากัน หากแห้ง เกินไปให้พรมน้ำพอ หมาด ๓. ในช่วง ๑๐ วันแรก สามารถเติมเศษอาหาร และปุ๋ยคอกเพิ่มได้ โดย คลุกเคล้าทุกวัน ๔. หลังจากนั้น คลุกเคล้าสัปดาห์ละครั้ง ๕. ประมาณ ๓๐ วัน ปุ๋ยหมักจะพร้อมใช้งาน	หมายเหตุ: ควรคลุม กะละมังด้วย มุ้งลวดหรือตา ข่ายเพื่อ ป้องกันแมลง
๒	การทำปุ๋ยหมักใน ตะกร้าหรือเข่ง (วิธีนี้เหมาะ สำหรับผู้ที่มีเศษ ใบไม้และหญ้า จำนวนมาก)	๑. ตะกร้าหรือเข่ง ๒. เศษใบไม้หรือหญ้า ๓. เศษผักผลไม้ ๔. มูลสัตว์	๑. ใส่เศษใบไม้หรือหญ้า ในตะกร้า ๓ ส่วน ๒. โรยมูลสัตว์ ๑ ส่วน ทับบนเศษใบไม้ ๓. รดน้ำให้ชุ่ม ๔. สลับชั้นเศษใบไม้ และมูลสัตว์จนเต็ม ตะกร้า ๕. รดน้ำภายนอก ตะกร้าบ่อยๆ หรือวัน เว้นวัน ๖. ทุก ๑๐ วัน ใช้สาย ยางเจาะกองปุ๋ยเพื่อเติม น้ำและอากาศ ๗. หลังจาก ๒ เดือน ปุ๋ยหมักจะพร้อมใช้งาน	หมายเหตุ: ควรมีกะละมัง รองใต้ตะกร้า เพื่อเก็บน้ำ หมักที่ สามารถนำไป รดพืชได้

ที่	กิจกรรม	อุปกรณ์	ขั้นตอน	หมายเหตุ
๓	การทำปุ๋ยหมักไม้ กลับกอง (วิธีนี้เหมาะ สำหรับการผลิต ปุ๋ยหมักใน ปริมาณมาก)	๑. เศษพืช เช่น ฟางข้าว ๒. มูลสัตว์	๑. วางเศษพืช ๔ ส่วน สลับกับมูลสัตว์ ๑ ส่วน เป็นชั้นบางๆ สูงไม่เกิน ๑๐ ซม. ๒. รดน้ำแต่ละชั้นให้ชื้น ๓. กองปุ๋ยควรมีความ สูงประมาณ ๑.๕ เมตร ๔. รักษาความชื้นโดย รดน้ำภายนอกกองปุ๋ย ทุกเช้า ๕. ใช้ไม้แทงกองปุ๋ยเพื่อ เติมน้ำและอากาศ ทุก ๑๐ วัน ๖. หลังจาก ๖๐ วัน ปุ๋ย หมักจะพร้อมใช้งาน	หมายเหตุ: ห้ามเหยียบ กองปุ๋ยให้ แน่นหรือคลุม กองปุ๋ยด้วยผ้า
๔	การทำปุ๋ยน้ำ / น้ำหมัก (วิธีนี้เหมาะ สำหรับผู้ที่ ต้องการปุ๋ยใน รูปแบบน้ำ)	๑. ภาชนะรองรับ เช่น ถังทรงสูง มี ฝาปิดมิดชิด ๒. ผลไม้หรือผัก ๓. กากน้ำตาลหรือน้ำตาลทราย แดงหัวเชื้อจุลินทรีย์ ๔. น้ำสะอาด	๑. ใส่ผลไม้หรือผักลงใน ภาชนะที่บดแล้วที่มีฝาปิด ๒. ละลายน้ำกับ กากน้ำตาลหรือน้ำตาล ทรายแดง ๓. เติมหหัวเชื้อจุลินทรีย์ ลงในน้ำที่ผสม ๔. เทส่วนผสมลงใน ภาชนะที่มีผลไม้หรือผัก ปิดฝาให้สนิทและเก็บใน ที่ร่ม ๕. ทิ้งไว้ ๓ เดือน ปุ๋ยน้ำ จะพร้อมใช้งาน	หมายเหตุ: สัดส่วนการใช้ ปุ๋ยน้ำขึ้นอยู่กับประเภท ของพืช/ อาหาร
๕	การเลี้ยงหนอน แมลงวันลาย (วิธีนี้เหมาะ สำหรับผู้ที่ ต้องการนำไปเป็น อาหารสัตว์)	๑. ภาชนะสำหรับเลี้ยงหนอน – เช่น กล่องพลาสติก, ถัง หรือบ่อ ปูนที่มีการระบายน้ำและอากาศ ได้ดี ๒. เศษอาหารอินทรีย์ – เศษผัก ผลไม้, เศษอาหาร, มูลสัตว์ หรือ กากถั่วเหลือง (หลีกเลี่ยงอาหาร ที่มีน้ำมันสูง) ๓. ไข่แมลงวันลาย – สามารถหาได้ จากธรรมชาติหรือซื้อจากฟาร์ม เพาะพันธุ์ หรือขอรับจาก	๑. เตรียมกล่องเลี้ยง ใช้ภาชนะที่มีรูระบายน้ำ วางภาชนะรองรับมูล หนอน และคลุมด้วยตา ข่ายป้องกันศัตรูพืช ๒. เพาะเลี้ยงหนอน นำ ไข่แมลงวันลายวางใกล้ เศษอาหาร รอให้ฟัก เป็นตัวภายใน ๓-๔ วัน ๓. ให้อาหารและดูแล เติมเศษอาหารอินทรีย์ เช่น ผักผลไม้หรือมูล	หมายเหตุ การเลี้ยง หนอน แมลงวันลาย จำเป็นต้องมี โรงเรือนหรือ มุ้งครอบ เพื่อ จำกัดเนื้อที่ เพาะพันธุ์ ป้องกันการ บินออกไป ของแมลงวัน

ที่	กิจกรรม	อุปกรณ์	ขั้นตอน	หมายเหตุ
		เครือข่ายการเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย ๔. ตะแกรงหรือตาข่าย – สำหรับป้องกันศัตรูพืช เช่น มดหรือนก ๕. ภาชนะรองรับมูลหนอน – ใช้รองใต้กล่องเลี้ยงหนอนเพื่อนำมูลไปทำปุ๋ย	สัตว์ ควบคุมความชื้น และหลีกเลี่ยงอาหารมันหรือเผ็ด ๔. เก็บเกี่ยวมูลหนอน (ปุ๋ยอินทรีย์) หลัง ๑๐-๑๔ วัน คัดแยกหนอนออกและนำมูลไปใช้เป็นปุ๋ย ๕. เก็บเกี่ยวหนอนโตใช้เป็นอาหารสัตว์ หรือ คัดบางส่วนเพาะพันธุ์ต่อไป	บิน และป้องกันแมลงวันหรือสัตว์อื่นเข้ามาผสมอาจจะนำเชื้อโรคมาระแพร่ได้